

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Центр правового забезпечення розвитку науки і технологій

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

Науково-дослідного інституту

інтелектуальної власності НАПрН України

"26" вересня 2023 р., протокол № 10

Голова вченої ради

Наталія МИРОНЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПАТЕНТНОГО ПРАВА

рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий) рівень

галузь знань 08 «Право»

/шифр і назва/

спеціальність 081 «Право»

/шифр і назва /

вид дисципліни обов'язкова

(обов'язкова / за вибором)

Розробники директор НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, к.ю.н., ст. досл. Дорошенко О.Ф.

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2023

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми патентного права» вивчається аспірантами II курсу навчання. Основою для вивчення курсу є загальний курс патентного права, засвоєний аспірантами на етапах навчання за магістерськими програмами під час підготовки за спеціальностями 081 «Право» та 8.000002 «Інтелектуальна власність».

Курс розрахований на поглиблене вивчення проблем патентного права, що впливають із особливостей національного законодавства у сфері промислової власності, які відрізняють останнє від сучасних тенденцій, зокрема від законодавства Європейського Союзу стосовно охорони прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки.

Предмет курсу складають: особливості охорони та захисту прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки в Україні в порівнянні з країнами Євросоюзу; додаткова охорона прав на винаходи; обмеження прав на винаходи та корисні моделі; дії, що не визнаються порушенням прав; застосування принципу вичерпання прав; застосування адміністративних процедур визнання недійсними прав на об'єкти промислової власності.

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, рівень вищої освіти		
Галузь знань	08 «Право»	
Спеціальність	081 «Право»	
Рівень вищої освіти	третій (освітньо- науковий) рівень	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	30	
Кількість кредитів ECTS	1	
Кількість модулів	1	
Форма контролю	залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	12	6
Практичні, семінарські заняття	4	2
Самостійна робота	14	22
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4	–

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння знань в галузі патентного права, які надають можливість аспірантам аналізувати стан та недоліки національного законодавства у сфері промислової власності, а також розроблювати у подальших дослідженнях шляхи його удосконалення та наближення до європейських стандартів.

2.2. Завдання навчальної дисципліни

Завдання вивчення даного курсу полягає у засвоєнні аспірантами знань про: джерела правового регулювання патентного права та роль судової практики; особливості виникнення та здійснення прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки в Україні та країнах Європейського Союзу; національні та міжнародні підходи до надання додаткової правової охорони винаходам, об'єктами яких є лікарські засоби; доцільність (необхідність) обмеження прав на об'єкти патентного права, зокрема примусове ліцензування; переваги і недоліки існуючих принципів вичерпання права, судових та адміністративних процедур визнання недійсними прав.

Аспіранти повинні виконувати письмові роботи і розв'язувати задачі до практичних занять відповідно до навчального плану. З метою самоконтролю слухачам доцільно розв'язувати задачі з програми курсу, складати проекти відповідних документів (нормативні акти, договори, позовні заяви тощо).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- джерела правового регулювання патентного права та роль судової практики;
- форми правового регулювання патентних відносин;
- поняття, правову природу та види патентів;
- порядок одержання патенту;
- поняття міжнародної заявки та пріоритет;
- порядок проведення експертизи заявки на винахід (корисну модель), промисловий зразок;
- порядок реєстрації і видачі патенту;
- особливості правової охорони окремих винаходів (корисних моделей), промислових зразків (секретний винахід, службовий винахід);
- особисті немайнові та майнові права суб'єктів патентного права; дії, які не визнаються порушенням прав власника патенту;
- порядок припинення дії патенту та визнання його недійсним;
- національні та міжнародні підходи до надання додаткової правової охорони винаходам;
- порядок та особливості обмеження прав на об'єкти промислової власності, зокрема примусове ліцензування;

- принципи вичерпання прав, прийняті в Україні та країнах Євросоюзу.

Вміти:

- правильно застосовувати законодавство, що регулює порядок розгляду та вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки;
- розроблювати проекти змін до нормативних актів, що регулюють правовідносини у сфері промислової власності;
- складати проекти процесуальних документів (позовні заяви, заяви про забезпечення позову, заяви про забезпечення доказів, клопотання тощо);
- аналізувати практичні ситуації, що виникають у правозастосовній практиці.

2.3. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними компетентностями

№ з/п	Програмна компетентність	Відповідність дисципліни компетентності
	ЗК – загальні компетентності	
ЗК01	<i>Здатність генерувати нові ідеї (креативність)</i>	+
ЗК02	<i>Здатність розробляти наукові проекти та управляти ними</i>	+
ЗК03	<i>Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору</i>	+
ЗК04	<i>Здатність усно і письмово презентувати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами, глибоко розуміти іношомовні наукові та професійні тексти за напрямом досліджень.</i>	+
	СК – спеціальні (фахові) компетентності	
СК01	<i>Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з права та суміжних галузей</i>	+
СК02	<i>Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій</i>	+
СК03	<i>Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті та проєктах правничої</i>	+

	<i>освіти у системі освіти дорослих</i>	
СК04	<i>Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності</i>	
СК05	<i>Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації</i>	+
СК06	<i>Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права</i>	+
СК07	<i>Здатність виявляти нові інституційні етичні виклики та етичні виклики в житті суспільства і пропонувати для них правові механізми розв'язання</i>	+

2.4. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (Знання (Зн1); Уміння/навички (Ум1, Ум2, Ум3); Комунікація (К1, К2); Відповідальність та автономія (АВ1, АВ2))		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
<i>Зн1</i>	<i>Знати:</i> - знати джерела правового регулювання патентного права та роль судової практики; - форми правового регулювання патентних відносин; - поняття, правову природу та види патентів; - порядок одержання патенту; - поняття міжнародної заявки та пріоритет; - порядок проведення експертизи заявки на винахід (корисну модель), промисловий зразок; - порядок реєстрації і видачі патенту; - особливості правової	<i>лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>	<i>Експрес опитування, тестування, доповіді, наукова робота, розв'язання задач</i>	<i>30%</i>

	<p>охорони окремих винаходів (корисних моделей), промислових зразків (секретний винахід, службовий винахід);</p> <ul style="list-style-type: none"> - суть особистих немайнових та майнових прав суб'єктів патентного права; - дії, які не визнаються порушенням прав власника патенту; - порядок припинення дії патенту та визнання його недійсним; - національні та міжнародні підходи до надання додаткової правової охорони винаходам; - порядок та особливості обмеження прав на об'єкти промислової власності, зокрема примусове ліцензування; - принципи вичерпання прав, прийняті в Україні та країнах Євросоюзу. 			
<i>Ум1</i>	<p><i>Вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - оцінювати та визначати роль й призначення об'єктів патентного права, суть прав інтелектуальної власності, що ними надаються; - досліджувати та робити висновки щодо змісту правових концепцій, доктрин тлумачення сутності прав на об'єкти патентного права; - аналізувати особливості становлення системи правового регулювання відносин інтелектуальної власності у сфері патентного права 	<p><i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i></p>	<p><i>Експрес опитування, тестування, доповіді, наукова робота, розв'язання задач</i></p>	<p><i>20%</i></p>
<i>К1</i>	<p>Грамотно і точно формулювати та</p>	<p><i>Семінарське заняття,</i></p>	<p><i>Експрес опитування,</i></p>	<p><i>15%</i></p>

	<i>висловлювати</i> свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати та брати участь в аргументованій професійній дискусії при аналізі об'єктів патентного права	<i>самостійна робота</i>	<i>тестування, доповіді, наукова робота, розв'язання задач</i>	
<i>K2</i>	<i>Брати участь в обговоренні дискусійних питань правозастосування; правової охорони й захисту прав інтелектуальної власності на об'єкти патентного права</i>	<i>Семінарське заняття, самостійна робота</i>	<i>Експрес опитування, тестування, доповіді, наукова робота, розв'язання задач</i>	<i>10%</i>
<i>AB2</i>	<i>Аналізувати інформацію з першоджерел, оцінювати її з позицій наступності та новизни, використовувати сучасні інформаційні технології і бази даних при визначенні специфіки охорони об'єктів патентного права, розуміти засади патентного пошуку. Визначати та досліджувати проблеми правового регулювання набуття прав на об'єкти патентного права, реалізації таких прав, захисту таких прав, у тому числі в міжнародно-правовому та європейсько-правовому розрізі; здійснювати пошук шляхів удосконалення патентного права. Формувати правові позиції для розв'язання проблем і практичних ситуацій у сфері охорони об'єктів патентного права</i>	<i>лекція, семінарське заняття, самостійна робота, експрес опитування, підсумкова контрольна робота</i>	<i>Експрес опитування, тестування, доповіді, розв'язання задач, наукова робота</i>	<i>25%</i>

2.5. Відповідність результатів навчання компетентностям дисципліни

Результати навчання	Компетентності										
	Загальні компетентності				Спеціальні компетентності						
	ЗК01 (Зн1; Ум1; К1, АВ1, АВ2)	ЗК02 (Зн1; К1, К2)	ЗК03 (Ум1; АВ1)	ЗК04 (Ум2; К1, К2; АВ1)	СК01 (Зн1; Ум1; К1, АВ1, АВ2)	СК02 (Ум2, Ум3; К2)	СК03 (Зн1; К1, К2; АВ2)	СК04 (Ум2, Ум3; АВ1)	СК05 (Зн1; Ум1; АВ1)	СК06 (Зн1; Ум1; К2, АВ1)	СК07 (Зн1; Ум1; АВ1)
РН01 <i>Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій</i>			+	+	+		+		+		+
РН02 <i>Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми права державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у</i>		+			+	+					+

<i>провідних наукових виданнях</i>											
PH03 <i>Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права</i>	+				+	+	+			+	+
PH04 <i>Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів.</i>	+		+		+	+				+	+
PH05 <i>Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього</i>			+		+	+					+

<i>комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики.</i>											
PH06 <i>Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці.</i>	+		+			+	+	+	+		
PH07 <i>Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення, аналізу й збереження даних та інформації, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи у науковій, викладацькій, правотворчій та правозастосовній діяльності</i>						+		+		+	
PH08 <i>Розробляти, реалізовувати та здійснювати управління науковими та інноваційними проєктами, які дають можливість створювати законопроектну та правозастосовну</i>	+	+		+	+	+	+		+	+	+

<i>практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з урахуванням етичних, соціально-управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів, забезпечувати реєстрацію прав інтелектуальної власності щодо наукових результатів</i>											
PH09 <i>Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері права на різних рівнях вищої освіти, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін</i>				+				+			
PH10 <i>Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження</i>	+	+			+	+		+		+	+
PH11 <i>Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах</i>			+	+	+	+		+		+	

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Тема 1. Особливості охорони та захисту прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки в Україні в порівнянні з країнами Євросоюзу. Зобов'язання України згідно з Угодою про асоціацію.

Тема 2. Додаткова охорона прав на винаходи. Сертифікат додаткової охорони. Обмеження прав на винаходи та корисні моделі. Примусові ліцензії. Примусове ліцензування за рішенням уряду. Відмова від права за надзвичайних обставин (waiver).

Тема 3. Дії, що не визнаються порушенням прав. Право попереднього користування. Застосування положення Болар. Принципи вичерпання прав.

Тема 4. Судова та адміністративна процедури визнання недійсними прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки. Функції Апеляційної палати.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекції	семінари	самостійна робота		лекції	семінари	самостійна робота
Змістовий модуль 1.								
Тема 1. Особливості охорони та захисту прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки в Україні в порівнянні з країнами Євросоюзу. Зобов'язання України згідно з Угодою про асоціацію.	8	4	1	4	6	2	–	4
Тема 2. Додаткова охорона прав на винаходи. Сертифікат додаткової охорони. Обмеження прав на винаходи та корисні моделі. Примусові ліцензії. Примусове ліцензування за рішенням уряду. Відмова від права за надзвичайних обставин (waiver).	10	4	1	4	10	2	2	6

Тема 3. Дії, що не визнаються порушенням прав. Право попереднього користування. Застосування положення Болар. Принципи вичерпання прав.	6	2	1	3	8	2	–	6
Тема 4. Судова та адміністративна процедури визнання недійсними прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки. Функції Апеляційної палати.	6	2	1	3	6	–	–	6
Усього годин	30	12	4	14	30	6	2	22

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Особливості охорони та захисту прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки в Україні в порівнянні з країнами Євросоюзу. Недоліки діючої правової концепції охорони корисної моделі. Зобов'язання України згідно з Угодою про асоціацію. Поняття оригінальності промислового зразка.	1	–
2	Тема 2. Додаткова охорона прав на винаходи. Сертифікат додаткової охорони. Відповідність норм патентного законодавства та законодавства про лікарські засоби.	1	2
3	Тема 3. Дії, що не визнаються порушенням прав. Право попереднього користування. Зміст положення Болар та перспективи застосування його в інтересах національних виробників. Принципи вичерпання прав.	1	–
4	Тема 4. Судова та адміністративна процедури визнання недійсними прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки. Функції Апеляційної палати.	1	–
Усього:		4	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Найменування робіт	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Особливості охорони та захисту прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки в Україні в порівнянні з країнами Євросоюзу. Недоліки діючої правової концепції охорони корисної моделі. Зобов'язання України згідно з Угодою про асоціацію. Поняття оригінальності промислового зразка.	4	4
2	Тема 2. Додаткова охорона прав на винаходи. Сертифікат додаткової охорони. Обмеження прав на винаходи та корисні моделі. Примусові ліцензії. Примусове ліцензування за рішенням уряду.	4	6
3	Тема 3. Дії, що не визнаються порушенням прав. Право попереднього користування. Зміст положення Болар. Принципи вичерпання прав.	3	6
4	Тема 4. Процедура визнання недійсними прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки. Доцільність прийняття адміністративної процедури.	3	6
Усього:		14	22

7. Методи навчання

У ході викладання навчальної дисципліни підлягають використанню методи, спрямовані на:

– формування у аспірантів інтересу до пізнавальної діяльності й відповідальності за навчальну працю;

– стимулювання інтелектуальної діяльності (індуктивного, дедуктивного, репродуктивного й пошукового характеру).

Також застосовуються методи, пов'язані з контролем за навчальною діяльністю аспірантів.

Серед методів навчання, зокрема, підлягають застосуванню наступні: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, демонстрація, спостереження, практичне заняття.

8. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять та перевірки результатів самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості слухачів до виконання конкретної роботи. Поточний контроль здійснюється шляхом усного опитування, виконання завдань та вирішення питань із практичних проблем. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання шляхом проведення заліку.

9. Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів

Поточний контроль та самостійна робота				Підсумковий контроль (залік)	Сума
Модуль 1					
T1	T2	T3	T4		
20	20	10	10	40	100

* у таблиці зазначено максимальну кількість балів

** T1, T2, T3, T4- теми модуля.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82 – 89	добре	
74 – 81		
64 – 73	задовільно	
60 – 63		
35 – 39	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Підручники:

– Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підруч. для студ. вищих навч.закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. — 696 с.

- Право інтелектуальної власності: Академічний курс / За ред. О.А. Підопригори, О. Д. Святоцького. — Вид. друге, перероб. та доповн. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2004.
- Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / За ред. Ю. М. Капіци: кол. авторів: Ю. М. Капіца, С. К. Ступак, В. П. Воробйов та ін. — К.: Видавничий Дім «Слово», 2006.
- Право інтелектуальної власності. Підручник // Коссак В.М., Якубівський І.Є. – К.: Істина, 2007. – С.208.
- Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / За ред. В.М.Коссака. – К.: Істина, 2008.
- Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т. / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнецової, В.В.Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2006 (Т.І).
- Цивільне право України: Академічний курс: Підручник: У 2-х т. / За заг.ред. Я.М.Шевченко. – К.: Ін Юре, 2006 (Т.1. Загальна частина).
- Цивільне право України: Підручник: У 2 кн. / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнецової. – К.: Юрінком-Інтер, 2010 (Кн.1).
- Цивільне право України: Підручник: У 2 т. / За заг.ред. В.І.Борисової, І.В.Спасібо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. – Х.: Право, 2010 (Т.1).
- Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників Проекту ЦКУ. – К.: Істина, 2004.
- Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2 кн. / За заг. ред. Я.М.Шевченко. – К.: Ін Юре, 2004. (Кн.1).
- Цивільний кодекс України: Постатейний коментар у двох частинах / Відп.ред. А.С.Довгерт, Н.С.Кузнецова. – К.: Юстиніан, 2005 (Ч.1).

Спеціальна література та публікації:

- Абдуліна І. Прецедентне рішення Верховного Суду США щодо захисту прав інтелектуальної власності // Інтелектуальна власність. – 2013. - № 3.
- Андрошук Г.О. Державне регулювання відносин у сфері службового винахідництва : монографія / Г. О. Андрошук. — К. : НДІ ІВ НАПрНУ. — 2013. — 236 с.
- Андрошук Г. О., Работягова Л. І. Патентне право: міжнародно-правове регулювання : монографія / НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. — К. : Інтерсервіс, 2018. — 286 с.
- Бачун О. Досудова підготовка справ щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності // Юридичний журнал. – 2002. - № 1. – режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=380>
- Бондаренко О.О. Щодо проблем правової охорони промислових зразків в Україні // Часопис Київського університету права. – 2013. - № 2. – С.241-244.Режим доступу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2013_2/241.pdf
- Бочарова Н. Права інтелектуальної власності ЄС. Гармонізація з національним законодавством // Віче. – 2006. – липень. - № 13. - . режим доступу: <http://www.viche.info/journal/278/>
- Беліков О. Забезпечення позову в цивільному судочинстві //Юридичний журнал.–2007.–№ 3. – режим доступу:

<http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2610>

– Буга Г. Забезпечення позову в цивільному процесуальному праві України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юридичних наук : спец. 12.00.03 «цивільне право, цивільний процес, сімейне право, міжнародне приватне право» / Г.Буга. – Харків. 2012. 20с.

– Васьковська Т. Актуальні проблеми судової експертизи промислових зразків // Теорія і практика інтелектуальної власності. 2008. № 2. С.15-20.

– Висоцька Л. Про підсумки роботи Апеляційної палати ДСІВУ та перспективи її подальшої діяльності // Інтелектуальна власність. 2014. № 4.

– Висоцька Л. Про підсумки роботи Апеляційної палати ДСІВУ та перспективи її подальшої діяльності // Інтелектуальна власність. 2014. №2.

– Гареев Є.Ш. Правова охорона винаходів: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Є.Ш. Гареев ; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2007. 20 с.

– Горнісевич А. Щодо повноважень Апеляційної палати Державної служби інтелектуальної власності України. Інтелектуальна власність. 2014. № 5.

– Грек Б. Застосування у господарському процесі запобіжних заходів. Юридичний журнал. 2003. № 9. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=809>

– Гуля С.Л., Охромеев Ю.Г. Проблемні питання під час проведення судової експертизи зі встановлення новизни корисної моделі. URL: http://intelekt.org.ua/sites/default/files/ohromeev_gulya-stattya_se_pri_vstanovlenni_novizni_korisnoyi_modeli.pdf

– Давид Л.Л. Проблеми вдосконалення судового захисту суб'єктивних цивільних прав на промисловий зразок // Порівняльно-аналітичне право. – 2013. № 3-1. С.120-122. URL: http://www.pap.in.ua/3-1_2013/3/Davyd%20L.L..pdf

– Договірні відносини щодо результатів наукової та науково-технологічної діяльності : монографія / кол. авторів: Батова В. О., Пічкур О. В., Работягова Л. І., Тверезенко О. О.; за заг. ред. О. Ф. Дорошенка; НДІ ІВ НАПрН України. — К. : Інтерсервіс, 2013. — 222 с.

– Дроб'язко В. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу / В. Дроб'язко // Питання інтелектуальної власності: Збірник наукових праць. – Вип. 4. – К., 2006. – С. 66-113.

– Еннан Р.Є. Правова охорона інтелектуальної власності в ЄС: передумови формування, сучасний стан, тенденції розвитку // Часопис цивілістики. – Одеса. – 2012. - Випуск 13. – С. 113-119.

– Захист прав інтелектуальної власності в судовому порядку: аналітичний звіт, підготовлений Комітетом з інтелектуальної власності Європейської Бізнес Асоціації. – 2008. – режим доступу: http://www.eba.com.ua/files/Lobbying/Judicial_Protection_IPR_Ukr_04_2008.pdf

– Іванюта Н.В. Захист та гарантії прав відповідача в процесі реалізації забезпечення позову в господарському судочинстві // Часопис Київського університету права. – 2010. - № 3. – С.188-191. Режим доступу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2010_3/188.pdf

– Іванюта Н.В. Забезпечення позову в господарському судочинстві: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юридичних наук : спец.

12.00.04 «господарське право, господарсько-процесуальне право» / Н.В.Іванюта. – Донецьк. – 2012. – 20с.

– Інтелектуальне право України / за заг. ред. проф. О.С.Яворської. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2016 р. – 608 с.

– Капіца Ю. Напрямки адаптації законодавства України у сфері охорони інтелектуальної власності до законодавства Європейського Союзу // Право України. – 2005. – №1. – С. 66–70

– Капіца Ю. Гармонизация прав интеллектуальной собственности в Европейском Союзе и вопросы адаптации законодательства Украины к стандартам ЕС // Проблемы гармонизации законодательства Украины и стран Европы/ Под ред. Е.Б. Кубко, В.В. Цветкова. – К.: Юринком Інтер, 2003. – С. 513–536.

– Капіца Ю.М. Забезпечення дотримання прав інтелектуальної власності в Європейському Союзі / Ю.М. Капіца // Інтелектуальний капітал. – 2005. – № 4. – С. 3-11.

– Картузов М. Ю. Запобіжні заходи в господарському процесі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юридичних наук : спец. 12.00.04 «господарське право, господарсько-процесуальне право» / М.Ю.Картузов. – Одеса. – 2010. – 20с.

– Кириченко І. Вирішення судових спорів з питань інтелектуальної власності. Експертне дослідження // Юридичний журнал. – 2003. - № 3. – режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=116>

– Кириченко І.А. Судова експертиза об'єктів права інтелектуальної власності. – Навчальний посібник. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права. – 2005. – 172с.

– Кириченко Т.С. Захист патентного права на основі формули винаходу: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Т.С. Кириченко ; Нац. ун-т внутр. справ. — Х., 2005. — 17 с.

– Коваль А. Деякі особливості судових справ про визнання недійними патентів на промислові зразки // Юридичний журнал. – 2006. - № 9. – режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2402>

– Коваль І.Ф. Захист прав у сфері промислової власності: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування. Монографія. – К.: НДІ ІВ НАПрНУ, ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2011. – 330 с.

– Косенко С. Судовий порядок захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності // Юридичний журнал. – 2006. - № 4. – режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2220>

– Коссак В.М., Якубівський І.Є. Право інтелектуальної власності. Підручник. – К.: Істина, 2007. – С.208.

– Овчаренко А. Система міжнародних договорів у сфері інтелектуальної власності Юридичний журнал. – 2010. - № 6. – режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3534>

– Остапчук В. Останні зміни в режимі захисту прав інтелектуальної власності // Юридичний журнал. – 2004. - № 10. – режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1412>

– Падучак Б.М. Трансфер технологій: цивільно-правовий аспект. Монографія. – К.: НДІ ІВ НАПрНУ, ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2012. – 218 с.

– Патентне право (науково-практичний коментар Глави 39 Цивільного кодексу України) / Г. О. Андрощук, Л. І. Работягова ; НДІ ІВ НАПрН України. — К. : Інтерсервіс, 2013. — 67

– Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / За ред. Ю.М. Капіци. – К.: Слово, 2006. – 1104с.

– Правове забезпечення сфери інтелектуальної власності в Україні в контексті Європейської інтеграції: Прохоров-Лукін Г., Кириченко І. Судова експертиза як невід’ємна складова ефективного захисту прав інтелектуальної власності // Юридичний журнал. – 2005. - № 2. – режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1585>

– Таликін Є.А. Запобіжні заходи в господарському судочинстві: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юридичних наук : спец. 12.00.04 «господарське право, господарсько-процесуальне право» / Є. А. Таликін. – Київ, 2010. – 20 с.

– Тарасенко Л.Л. Вирішення спорів щодо порушення патентних прав // Л.Л.Тарасенко. / Часопис Київського університету права. – 2016. - № 2. – С. 255-259. – Режим доступу: http://kul.kiev.ua/doc/CHAS16_2.pdf

– Тарасенко Л.Л. Винахід (корисна модель) як об’єкт права інтелектуальної власності / Л.Л.Тарасенко // Актуальні проблеми приватного права : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 94-річчю з дня народж. проф. В. П. Маслова (Харків, 19 лют. 2016 р.). – Х. : Право, 2016. – С. 168-171.

– Тарасов Д. Про реформу права інтелектуальної власності в Євросоюзі // Інтелектуальна власність. – 2013. - № 3.

– Штефан О. Дещо до питання про заходи збереження доказів по справах, що виникають із спірних правовідносин у сфері інтелектуальної власності // Теорія і практика інтелектуальної власності . – 2009. - № 4. – С.3-10. Режим доступу: ftp://ftp.s12.freehost.com.ua/2009_4/1.pdf

– Шуляк Н. Окремі питання розвитку інституту захисту прав інтелектуальної власності // Юридичний журнал. – 2009. - № 7. – режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3249>

– Ярошевська Т.В. Право на службовий винахід: автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Т.В. Ярошевська ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2009. 19 с.

Нормативно-правові акти:

- Конституція України.
- Цивільний кодекс України.
- Господарський кодекс України.
- Цивільний процесуальний кодекс України.
- Господарський процесуальний кодекс України.
- Кодекс адміністративного судочинства України.
- Кодекс адміністративного судочинства України.
- Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі».
- Закон України «Про охорону прав на промислові зразки».
- Закон України «Про лікарські засоби»
- Закон України «Про основи державної політики у сфері науки і

науково-технічної діяльності».

– Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS) від 15.04.1994.

– Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікована Законом № 1678-VII від 16.09.2014.

– Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року (переглянута у Брюсселі 14 грудня 1900 р., у Вашингтоні 2 червня 1911 р., у Гаазі 6 листопада 1925 р., у Лондоні 2 червня 1934 р., у Лісабоні 31 жовтня 1958 р., у Стокгольмі 14 липня 1967 р., змінена 2 жовтня 1979 р.)

– Правила складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 22 січня 2001 р. №22.

– Правила складання і подання заявки на промисловий зразок, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 18 лютого 2002 р. №110.

– Правила розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 15 березня 2002 р. №197.

– Правила розгляду заявки на промисловий зразок, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 18 березня 2002 р. №198.

– Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Регламенту Апеляційної палати Державного департаменту інтелектуальної власності» від 15.09.2003 N 622 – режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0877-03>

– Рекомендації парламентських слухань «Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування», затверджені Постановою Верховної Ради України від 27 червня 2007 року N 1243-V. – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1243-v>

Судова практика:

– Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 01.03.2013 № 3 «Про деякі питання юрисдикції загальних судів та визначення підсудності цивільних справ». – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0003740-13>

– Постанова Пленуму Верховного Суду України № 5 від 4 червня 2010р. «Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав». – режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/3adf2d0e52f68d76c2256c080037bac9/925cb195f3f0bf70c225774200286bfd?OpenDocument>

– Постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України «Про окремі питання юрисдикції адміністративних судів» від 20 травня 2013 року № 8. – режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0008760-13>

– Постанова Пленуму Вищого господарського суду від 17.10.2012 р. №

12 «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності». Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12>

– Постанова Вищого арбітражного суду України N 04-1/5-7/82 від 05.06.2000р. «Про питання захисту авторських прав в Інтернеті». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v7_82800-00

– Постанова пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 № 4 "Про деякі питання практики призначення судової експертизи". Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-12>

– Постанова пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 № 5 "Про деякі питання практики призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності". Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0005600-12>

– Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про деякі питання застосування норм ЦПК» № 10-72/0/4-13 від 16.01.2013.

– Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12.06.2009р. № 5 «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства, що регулюють провадження у справі до судового розгляду».

– Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12.06.2009р. № 2 «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції».

– Постанова Пленуму Верховного Суду України від 22.12.2006р. № 9 «Про практику застосування судами цивільного процесуального законодавства при розгляді заяв про забезпечення позову».

– Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 22.01.2007 №01-8/25 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти авторського права і суміжних прав». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v8_25600-07

– Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 14.12.2007р. №01-8/974 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_974600-07

– Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 06.05.2005р. №01-8/784 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти авторського права і суміжних прав». – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0784600-05>

– Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 31.05.2010р. №01-08/322 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти авторського права і суміжних прав (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим господарським судом України)». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_322600-10

– Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 15.07.2010р. №01-08/415 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти промислової власності (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим

господарським судом України)». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_415600-10

– Оглядний лист Вищого господарського суду України від 17.04.2006р. №01-8/846 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти авторського права і суміжних прав». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_846600-06

– Оглядний лист Вищого господарського суду України від 27.06.2008р. №01-8/383/1 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v83_1600-08

– Оглядний лист Вищого господарського суду України від 17.04.2006 №01-8/844 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на промисловий зразок та прав на раціоналізаторську пропозицію». – режим доступу: <http://vgsu.arbitr.gov.ua/news/401/>

– Оглядний лист Вищого господарського суду України від 17.04.2006 №01-8/845 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист права власності на комерційне найменування». – режим доступу: <http://vgsu.arbitr.gov.ua/news/400/>

– Оглядний лист Вищого господарського суду України від 17.04.2006 № 01-8/846 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти авторського права і суміжних прав». – режим доступу: <http://vgsu.arbitr.gov.ua/news/399/>

– Оглядний лист Вищого господарського суду України від 17.04.2006 № 01-8/847 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на знаки для товарів і послуг (торговельну марку)». – режим доступу: <http://vgsu.arbitr.gov.ua/news/398/>

– Оглядний лист Вищого господарського суду України від 13.07.2005 № 01-8/1234 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти промислової власності». – режим доступу: <http://vgsu.arbitr.gov.ua/news/391/>

– Оглядний лист Вищого господарського суду України від 06.05.2005 № 01-8/784 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти авторського права і суміжних прав». – режим доступу: <http://vgsu.arbitr.gov.ua/news/393/>

– Оглядний лист Вищого господарського суду України від 04.04.2012 № 01-06/417/2012 «Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим господарським судом України)». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_417600-12

– Оглядний лист Вищого господарського суду України від 19.11.2013 № 01-06/1658/2013 «Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим господарським судом України)». – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1658600-13>

– Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 21.08.2008 N 01-8/498 «Про атестованих судових експертів з питань, пов'язаних з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, та науково-дослідні установи судових експертиз Міністерства юстиції України». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_498600-08

– Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 20.02.2007 N 01-8/91 «Про нормативно-правові акти, що регулюють питання, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v8_91600-07

– Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 14.02.2007 N 01-8/78 «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок та прав на раціоналізаторську пропозицію». – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v8_78600-07

Інформаційні ресурси:

- Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua>
- Верховний Суд <http://www.supreme.court.gov.ua>
- Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>
- Міністерство юстиції України <http://www.minjust.gov.ua>
- Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України <http://www.ndiiv.org.ua>
- Інформаційно-пошукова системи по законодавству "Ліга": <http://www.liga.kiev.ua/>
- <http://www.nau.kiev.ua/>
- www.lawukraine.com
- www.pravovik.com.ua
- Єдиний державний реєстр судових рішень України www.reyestr.court.gov.ua
- Бази даних Укрпатенту <http://uipv.org.ua/bases2.html>